

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

ÅRSMELDING

2014

TILSYNSUTVALGET FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere er et disiplinærorgan for norske dommere som omfatter alle fagdommere i tingrettene, lagmannsrettene, Høyesterett, jordskifterettene og jordskifteoverrettene. Ordningen gjelder foruten de faste embetsdommerne også midlertidige dommere, herunder dommerfullmektiger.

Regelverket som gjelder for Tilsynsutvalgets virksomhet og saksbehandling finner vi først og fremst i domstoloven kapittel 12. Dessuten gjelder forvaltningsloven og offentlighetsloven for utvalgets saksbehandling, med de unntak som følger av domstoloven §§ 238 og 239.

Tilsynsutvalget kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer "forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk", jf. domstoloven § 236.

Dette omfatter både dommerens plikter etter prosesslovgivningen og typiske arbeidsrettslige plikter. I vurderingen av hva som er god dommerskikk er etiske prinsipper for dommeradferd, vedtatt av Den norske Dommerforening, Teknas etatsforening for jordskifterettene og Domstoladministrasjonen et viktig redskap for Tilsynsutvalget. I Tilsynsutvalgets vedtak blir disse prinsippene tatt stadig mer aktivt i bruk. Prinsippene gjelder for alle fagdommere i de alminnelige domstolene og i jordskiftedomstolene, både i og utenfor den dømmende virksomhet.

Tilsynsutvalget kan også treffe vedtak om disiplinærtiltak for forhold utenfor tjenesten, men klageadgangen er da forbeholdt Justisdepartementet, Domstoladministrasjonen og vedkommende domstolleder, jf. domstoloven § 237.

Tilsynsutvalget ser det som en av sine oppgaver å vektlegge generelle spørsmål og problemstillinger knyttet til dommeretikk.

Domstoloven gir anvisning på to former for disiplinærtiltak. Den strengeste reaksjonsformen er advarsel. Kritikk vil være den vanligste reaksjonsformen. Utvalget kan også gi generelle uttalelser i forbindelse med klagesaksbehandlingen. Vedtak om kritikk eller advarsel er rutinemessig oversendt Domstoladministrasjonen og Justisdepartementet.

Tilsynsutvalgets myndighet er begrenset ved at det ikke kan vurdere forhold som har funnet sted for mer enn ett år siden, jf. domstoloven § 237 fjerde ledd. En annen begrensning for utvalgets myndighet gis i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det heter at "*Tilsynsutvalget kan ikke vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig.*"

Mer informasjon om Tilsynsutvalget for dommere finnes på nettstedet <http://www.domstol.no/no/Enkelt-domstol/Tilsynsutvalget-for-dommere/>. Der finnes en generell orientering om utvalget, samt praktisk informasjon til potensielle klagere. I tillegg blir Tilsynsutvalgets vedtak publisert der i anonymisert form. Alle vedtak som treffes i utvalgsmøter publiseres på denne måten.

Vedtakene publiseres også på Lovdata.

Organisering

Tilsynsutvalget er et uavhengig og frittstående forvaltningsorgan. Utvalgets sekretariat er plassert i Domstoladministrasjonen.

Tilsynsutvalget består av seks medlemmer med personlige varamedlemmer. Det er sammensatt av to dommere ved de alminnelige domstolene, en jordskiftedommer, to representanter for allmennheten og en advokat, jf. domstoloven § 235.

Når Tilsynsutvalget behandler saker som gjelder en dommer fra de alminnelige domstoler, deltar to dommere fra de alminnelige domstoler, advokatmedlemmet og de to representantene for allmennheten. Ved behandling av saker som gjelder en jordskifteoverdommer eller en jordskiftedommer, deltar en dommer fra jordskifterettene i stedet for en dommer fra de alminnelige domstolene.

Utvalget har i 2014 hatt følgende sammensetning:

Navn	Verv	Tittel, arbeidssted	Oppnevningsperiode
Unni Sandbukt	Leder	Sorenskriver, Nord-Troms tingrett	01.05.10 - 30.04.18
Ragnhild Olsnes	Personlig varamedlem	Tingrettsdommer, Stavanger tingrett	01.06.13 - 31.05.17
Randi Grøndalen	Medlem	Lagdommer, Frostating lagmannsrett	01.01.10 - 31.12.17
Bjørn Eirik Hansen	Personlig varamedlem	Lagdommer, Eidsivating lagmannsrett	15.08.14 - 14.08.18
Jeppe Normann	Medlem	Advokat, Advokatfirmaet Selmer	01.11.10 - 31.10.16
Bjørn Hübort Senum	Personlig varamedlem	Advokat, Advokatfelleskapet	01.11.11 - 31.10.15
Turid Ellingsen	Medlem	Direktør, Statens kartverk	01.11.14 - 31.10.18
Anne-Birgitte Sveri	Personlig varamedlem	Rådmann, Nittedal kommune	01.06.13 - 31.05.17
Svein J. Magnussen	Medlem	Professor i psykologi, Universitetet i Oslo	01.06.11 - 31.05.15
Gerd Ingunn Opdal	Personlig varamedlem	Regiondirektør, Statped	01.11.10 - 31.10.18
Trond Berge	Medlem	Jordskifterettsleder, Sør-Rogaland jordskifterett	02.09.11 - 01.09.15

Lagdommer Rune Jensen (personlig varamedlem) ved Agder lagmannsrett, hadde verv frem til 14. august 2014 og rektor/enhetsleder Bjørg Tørresdal (medlem) ved Levanger kommune, hadde verv frem til 31. oktober 2014.

TILSYNSUTVALGETS VIRKSOMHET

Møter

Tilsynsutvalget gjennomførte i 2014 sju møter, 5 ordinære møter og to ekstraordinære møter. Seks møter ble avholdt i Oslo og ett i Trondheim. Utvalget hadde flere større saker til behandling i 2014, herunder et saksforhold som endte med to advarsler.

Saksbehandling

Sekretariatet er adressat for henvendelser til Tilsynsutvalget, og forestår forberedelsen av klagesakene frem til de er klare for avgjørelse.

Tilsynsutvalget treffer sine vedtak i møte, jf. domstoloven § 238 fjerde ledd. Utvalget har i medhold av domstoloven § 238 sjette ledd delegert til utvalgets leder, dommermedlem og advokatmedlem med deres vararepresentanter, å avvise saker i følgende tilfeller:

- det foreligger ikke klageadgang etter loven
- klager har ikke klagerett
- klagefristen på tre måneder er utløpt og klagen er åpenbart ubegrunnet

I tillegg er det delegert til utvalgets leder, dommermedlem og advokatmedlem med deres vararepresentanter, å realitetsbehandle klagesaker når klagen er åpenbart ubegrunnet.

Deltakelse på kurs, lokale kompetansetiltak og annen utadrettet virksomhet

Tilsynsutvalgets kjernevirksomhet er å være disiplinærorgan for dommere, men utvalget skal ikke utelukkende behandle disiplinærsaker. Det er nedfelt i forarbeidene at utvalget også skal bidra til å utvikle dommeretikken generelt, ta initiativ til og delta i undervisningsopplegg, og eventuelt komme med uttalelser om uheldige forhold og skjevheter i domstolene, se bl.a. NOU 1999-19, pkt. 10.6.2.3.

Det er derfor viktig for Tilsynsutvalget å drive med formidling av utvalgets avgjørelser og å ta del i kurs og kompetansetiltak om dommeretiske spørsmål. Som et ledd i dette arbeidet, har utvalget de siste årene deltatt på en rekke kurs og møter. Dette gjelder bl.a. straffeprosesseminar for dommere, fagdager i domstolene, bl.a. Oslo tingrett og Asker og Bærum tingrett og ved regionale samlinger for dommere. Utvalgets leder deltar i tillegg med foredrag om dommerrollen på de årlige startkursene for nyutnevnte dommere.

Kurs og foredrag mv. i 2014

- Startkurs for nyutnevnte dommere
- Nordisk seminar om dommeretikk i Stockholm
- Foredrag om dommeretikk for Utmarksdomstolen for Finnmark

Etikkprosjektet

Tilsynsutvalgets leder deltar i et etikkprosjekt i regi av DA, som har utviklet kompetansetiltak for dommere om dommerrollen og dommeretikk. Prosjektet har bl.a. utarbeidet et casebasert undervisningsopplegg med etiske dilemmaer og en film. Undervisningsopplegget ble for første gang gjennomført på et regionalt seminar i dommeretikk for dommerne i Troms og Finnmark den 17. og 18. september 2014. Opplegget skal videre gjennomføres på startkurset for nye dommere og på de nasjonale dommerseminarene våren 2015.

Tilsynsutvalget er dermed involvert i mange ulike sammenhenger der det er aktuelt å fremme og diskutere problemstillinger som er relevante for utvalgets virksomhet. Den utadrettede virksomheten er en fin måte for utvalget å komme i dialog med dommene og domstolene på.

Utvalget er opptatt av å være tilgjengelig og bidra med sin kunnskap i sammenhenger der dommeretikken skal diskuteres og utvikles.

Utvalget, ved koordinator Wenche Venås eller leder Unni Sandbukt, kan kontaktes om slike oppdrag.

Klagesaker i 2014

I 2014 mottok Tilsynsutvalget 126 klagesaker og to søksmålsaker. Av disse var 7 klager rettet mot dommere i jordskiftedomstolene. Det ble truffet i alt 87 vedtak i 2014, hvorav 48 vedtak ble truffet av utvalgets leder eller annet medlem etter delegering. 39 vedtak ble truffet av et samlet utvalg.

41 klager ble realitetsbehandlet i 2014. Samtlige klager gjaldt forhold i tjenesten: 37 klager gjaldt dommeratferd og 11 klager gjaldt sen saksbehandling. En og samme klage kan gjelde flere forhold. Det ble gitt disiplinærreaksjon i 6 tilfeller, fire i form av kritikk og to i form av advarsel. 5 saker har blitt avsluttet på andre måter.

Tilsynsutvalget gjennomførte 5 ordinære og 2 ekstraordinære møter i 2014.

Statistikk

	2013	2013	2013	2014	2014	2014
Innkomne saker	<i>Totalt</i>	<i>Alminnelige domstoler</i>	<i>Jordskifte domstoler</i>	<i>Totalt</i>	<i>Alminnelige domstoler</i>	<i>Jordskifte domstoler</i>
Innkomne klagesaker i perioden	93	87	6	122	115	7
Anmodning om uttalelse om god dommerskikk	0	0	0	0	0	0
Saker som er behandlet av eget tiltak	1	1	0	0	0	0
Andre saker	0	0	0	0	0	0
Søksmål	2			4		
Sum	96	88	6	126	115	7
Hvem klager						
Parter	87	81	6	105	99	6
Prosessfullmektiger:	3	3	0	4	3	1
- Advokater/forsvarer	3	3	0	7	7	0
- Aktor	0	0	0	0	0	0
- Andre	0	0	0	0	0	0
Fornærmede	1	1	0	0	0	0
Vitner/sakkyndige	2	2	0	9	9	0
Lekdommere	0	0	0	0	0	0
Advokatforeningen	0	0	0	0	0	0
Domstoladministrasjonen	0	0	0	0	0	0
Øvrige	0	0	0	3	3	0
Sum	96	90	6	128	121	7
Avvisning						
Truffet av utvalget	11	8	3	6	6	0
Truffet av medlem etter fullmakt	58	51	7	40	38	2
Sum	69	59	10	46	44	2
Grunnlag for avvisning						
Manglende klagerett	1	1	0	1	1	0
Klagen for sent innkommet	16	12	4	13	12	1
Gjelder forhold som kan overprøves ved rettsmidler	33	29	4	26	25	1
Kombinasjon av avvisningsgrunner	14	13	1	7	7	0
Sum	64	55	9	47	45	2
Realitetsbehandling						
Truffet av utvalget	27	24	3	33	31	2
Truffet av leder/nestleder etter fullmakt	6	6	0	8	8	0
Sum	33	30	3	41	39	2
Klagen gjelder						
Forhold i tjenesten	27	24	3	38	36	2
Dommeratferd	27	24	3	37	35	2
Sen saksbehandling	9	8	1	11	10	1
Administrative forhold	2	2	0	1	1	0
Forhold utenfor tjenesten	1	0	1	2	2	0
Sum	66	58	8	89	84	5

Resultat						
Ikke disiplinærtiltak	13	13	0	13	13	0
Ikke disiplinærtiltak. Avgjort som åpenbart ubegrunnet	8	8	0	5	5	0
Dels avvist. Ikke disiplinærtiltak	12	9	3	15	13	2
Dels avvist. Dels avgjort som åpenbart ubegrunnet	2	2	0	5	5	0
Disiplinærtiltak:						
Kritikk	2	2	0	4	4	0
Advarsel	0	0	0	2	2	0
Sum	37	34	3	44	42	2
Uttalelse om god dommerskikk	1	1	0	0	0	0
Avsluttet på andre måter						
Klager trukket	1	1	0	0	0	0
Klager bortfalt	5	5	0	4	4	0
Overført Domstoladministrasjonen	1	1	0	0	0	0
Andre grunner	3	3	0	5	5	0
Klager under behandling pr 31.12	12	12	0	43	41	2

Tilsynsutvalget 2002-2014

I løpet av 2002-2014 har Tilsynsutvalget mottatt 1351 klagesaker. Det er totalt truffet 1308 vedtak, hvorav 636 er avvisningsvedtak. 576 saker er realitetsbehandlet av et samlet utvalg. De resterende sakene er avsluttet på annen måte, vanligvis ved at klagen er trukket eller bortfalt av andre grunner. Tilsynsutvalget har truffet vedtak om disiplinærtiltak i totalt 66 saker, og i seks av disse sakene er det gitt advarsel.

Antallet klager har variert en del fra år til år med 66 klager i 2003 (som det laveste) og 176 klager i 2011 (som det høyeste). Det er først og fremst partene i saken som klager (vanligvis over 90 prosent).

Et utviklingstrekk i denne perioden er at antall klager har stabilisert seg på høyere nivå enn tidligere. En grunn til dette kan være at klageordningen har blitt bedre kjent hos parter, advokater og andre. Et annet utviklingstrekk er at utvalget i stadig flere saker avgir uttalelser om god dommerskikk, uten at det treffes vedtak om disiplinærtiltak. Dette er i samsvar med forarbeidenes forutsetning om at Tilsynsutvalget skal utvikle retningslinjer for hva som anses som "god dommerskikk".

Mars 2015

Unni Sandbukt

Randi Grøndalen

Turid Ellingsen

Jeppe Normann

Svein J. Magnussen

Trond Berge

Sak 13-075: Dommeratferd. Advarsel.

Saken gjaldt henvendelser til utvalget vedrørende sorenskriverens opptreden både i og utenfor tjenesten, samt diverse uttalelser han kom med i forbindelse med saken.

Tilsynsutvalget tok saken til behandling som disiplinærsak etter eget tiltak, i henhold til domstoloven § 237 tredje og fjerde ledd. Bakgrunnen for saken var en henvendelse fra et advokatfirma, hvor firmaet ba om en vurdering av sorenskriverens opptreden i forbindelse med et prosessoppdrag advokatfirmaet hadde i en verserende tvistesak, og hvor sorenskriveren hadde en nær personlig relasjon til motparten i saken. Sorenskriveren var ikke part i saken selv. Han hevdet at en av advokatene i firmaet hadde medvirket til en straffbar ærekrenkelse, ved å sendt et partsinnlegg til domstolen, og at han derfor måtte intervensere.

Sorenskriverens handlemåte var i et privat anliggende, der han i utgangspunktet opptrådte utenfor tjenesten, men hvor det ble anført at han blandet roller. Tilsynsutvalget fant det derfor klart at forholdet hadde betydning for dommer- og sorenskrivergjerningen, jf. Etske prinsipper for dommeratferd pkt. 11.

Tilsynsutvalget la til grunn at sorenskriveren ved to anledninger kontaktet en av partnerne i advokatfirmaet for å fremsette synspunkter om en av de øvrige advokatenes utførelse av et pågående prosessoppdrag. Tilsynsutvalget la videre til grunn at sorenskriveren hadde fremsatt en rekke påstander og kommet med beskyldninger og nedsettende karakteristikk, både av advokaten og hans klient.

Utvalget fant at sorenskriveren blandet roller og forsøkte å påvirke advokatfirmaets prosessoppdrag, samt uttalte at det ikke er forenlig med god dommerskikk å omtale motparter eller andre involverte i en rettsak eller disiplinærsak på den måten som ble gjort. Utvalget fant etter dette at sorenskriveren handlet i strid med god dommerskikk.

Konflikten mellom advokatfirmaet og sorenskriveren ble videreført etter at utvalget hadde tatt saken til behandling. Advokatfirmaet viste til et forhold der firmaet hadde tatt ut stevning ved tingretten, og at sorenskriveren ble anmodet om å vike sete og overføre saken til annen domstol, som følge av den pågående konflikten. Tilsynsutvalget reagerte på at sorenskriveren i etterfølgende kjennelse gjentok de samme beskyldningene han hadde fremsatt mot advokaten i disiplinærsaken, og fremstilte dem som et faktum. Begrunnelsen var unødvendig for resultatet og måtte fremstå som helt uforståelig for advokatfirmaets motpart, som ikke kjenner disiplinærsaken. Tilsynsutvalget fant det svært kritikkverdige, og i strid med god dommerskikk og Etske prinsipper for dommeratferd pkt. 7 om utformingen av rettsavgjørelser.

Den innklagede sorenskriveren kom underveis i saksbehandlingen med uttalelser om dommeren som behandlet saken i tingretten (en dommer i en sideordnet domstol) som var av en slik karakter at Tilsynsutvalget også tok dette forholdet til behandling. Sorenskriveren påberopte seg ytringsfrihet og praksis fra EMD, og anførte at denne typen ytringer ikke medfører straffansvar og heller ikke disiplinærreaksjon. Tilsynsutvalget viste til at kravene til god dommerskikk, herunder de dommeretiske prinsippene om korrekt og respektfull opptreden, bør være retningsgivende for en dommers ytringer og uttalelser til disiplinærorganet. Det må kunne kreves at en dommer er i stand til å ytre seg på en saklig og korrekt måte, uten å komme med utsagn og karakteristikk som fremstår som krenkende. Dette gjelder i forhold til klagemotparter, men ikke minst i forhold til utenforstående som i utgangspunkt ikke har mulighet til å ta til motmæle og korrigere fremstillingen. Utvalget kom til at sorenskriverens opptreden var i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236. Hans uttalelser og ytringer overskrider grensen for det akseptable. Han tok etter utvalgets oppfatning ikke tilstrekkelig hensyn til sin rolle som sorenskriver og dommerembetets verdighet da han uttalte seg om rettsaken og tingrettsdommerens håndtering av denne, jf. Etske prinsipper for dommeratferd pkt. 13.

Habilitetsinnsigelser mot utvalgets leder, og utvalget som sådant, ble ikke tatt til følge.

Tilsynsutvalget vurderte at dommerens samlede opptreden ga grunnlag for disiplinærtiltak i form av advarsel. Tilsynsutvalget la ved avgjørelsen vekt på at sorenskriveren har vært innklaget til Tilsynsutvalget 14 ganger i perioden 2003 til 2013. Han er ikke ilagt disiplinærforføyning tidligere, men utvalget har i flere av sakene pekt på uheldige sider ved hans opptreden.

Sak 13-077: Dommeratferd. Delvis avvisning. Disiplinærreaksjon. Kritik.

Klage fra advokat, fremsatt på vegne av ham selv og syv parter, gjaldt innklagedes opptreden under saksforberedelsen av en omfattende og langvarig sivil sak. Advokaten var prosessfullmektig i saken. Domstolens behandling av saken startet ved uttak av stevning for tingretten i 2009, og saken var forsøkt berammet flere ganger. Uttalelser i brev fra innklagede antydde at klagerne ikke hadde interesse av å gjennomgå bevismateriale som var gjort tilgjengelig av motparten, eller medvirke til at saken ble berammet. Utvalget kom til at uttalelser fremsatt i brev fra mai og september 2013 fra innklagede til partene, var i strid med god dommeratferd. Innklagedes utsagn om advokaten fremsto som unødvendig og i tillegg stigmatiserende. Utsagn i det siste brevet innebar også en identifisering mellom advokat og klient som er i strid med etiske prinsipper for dommeratferd pkt. 6, tredje ledd. Utvalget så uttalelsene i de to brevene i sammenheng, til tross for at klagen på det første brevet var fremsatt mer enn tre måneder etter at forholdet fant sted. Utvalget ga innklagede kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk for uttalelsene i brevene.

Klage over feil og unøyaktigheter i to av tingrettens kjennelser var inngitt mer enn tre måneder etter at forholdene fant sted. Utvalget fant ikke at disse forholdene har slik sammenheng med de øvrige klagepunkter at det kan sees på som et fortsatt forhold, og ble avvist som for sent fremsatt. Klagen lå uansett utenfor utvalgets kompetanse da rettens avgjørelse er gjenstand for anke.

Dette vedtaket er blitt behandlet på nytt og kommet med ny avgjørelse – ikke kritikk.**Sak 13-080: Habilitet, disiplinærreaksjon, kritikk, dommerfullmektig, klagefrist, delvis avvisning.**

Klagen er rettet mot en tingrettsdommer, en tidligere dommerfullmektig og sorenskriveren. I tingrettsdommeres fravær i forbindelse med hovedforhandling og domskrivning i en større økonomisk straffesak, administrerte dommerfullmektigen tingrettsdommerens øvrige portefølje. Herunder en sak mellom klagerne og et selskap. Samtidig som dommerfullmektigen hadde ansvaret for saken, fikk han tilbud om, og takket ja til, jobb i selskapet. Dette forholdet ble ikke opplyst til klagerne. Tilsynsutvalget presiserte at de aktuelle problemstillinger angår andre sider av dommer-habilitet og integritet enn tilsvarende forhold som kan brukes som ankegrunn og som gjelder forhold utvalget ikke kan vurdere, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd. De etiske sider av en dommers saksbehandling og forhold til egen habilitet tilligger det utvalget å vurdere innenfor rammen for gjeldende krav til god dommerskikk. Mangel på informasjon, den befatning dommerne hadde med saken, hvordan de fordelte ansvaret og forholdt seg til eventuelle beslutninger i saken, reiser spørsmål av prinsipiell og allmenn dommeretisk interesse og betydning. Utvalget fant det kritikkverdige at dommerfullmektigen verken bekjentgjorde for sakens aktører at en av partene var hans kommende arbeidsgiver, eller fratradte saken. Utvalget la til grunn at tingrettsdommeren ble involvert i den innledende fase i dommerfullmektigens kontakt med selskapet. Sorenskriveren var ikke informert før i ettertid. Utvalget uttalte at slik saken er opplyst opptrådte tingrettsdommeren lite skjønnsomt i sin veiledning av dommerfullmektigen, men at det ikke er godtgjort forhold som overstiger terskelen for kritikk, og derved ikke grunnlag for disiplinærtiltak ovenfor tingrettsdommeren. Tilsynsutvalget fant at sorenskriverens håndtering av henvendelsene fra klagerne ble gjort på tilfredsstillende måte, og fant ikke grunnlag for disiplinærtiltak ovenfor sorenskriveren.

Sak 13-092: Dommeratferd. Saksbehandling. Ikke disiplinærtiltak.

Klagen knytter seg til saksbehandlingen i forbindelse med en varetektsfengsling som innklagede dommer behandlet i tingretten. Klager bisto siktede som forsvarer. Varetektsfengslingen av siktede ble ved innklagedes kjennelse forlenget med fire uker. Klager anfører bl.a. at fengslingskjennelsen som retten sendte ham samme dag som fengslingsmøtet, var uferdig og i realiteten ble skrevet neste dag, etter fengslingsfristens utløp. Klager hevder dommeren har opptrådt uærlig og antyder at det er begått dokumentfalsk. Tilsynsutvalget fant at dette er svært alvorlige anklager som ikke bør fremsettes av en advokat ovenfor en dommer, med mindre det foreligger svært klare holdepunkter for at påstandene er sanne. Tilsynsutvalget fant det ikke sannsynliggjort at innklagede har handlet slik det påstås i klagen.

Sak 14-012: Omgjøring av vedtak om kritikk. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klage fra saksøkeren i sak om tvangssalg av en seksjon i et sameie. Tilsynsutvalget hadde tidligere gitt dommeren kritikk for ikke å ha oversendt prosesskriv fra saksøkeren til saksøkte innen rimelig tid etter mottak. Etter begjæring fra innklagede dommer ble vedtaket om å gi kritikk tatt opp til ny behandling.

Tilsynsutvalget fant det fortsatt vanskelig å forstå hvorfor dommeren ikke fortløpende oversendte prosessskivene fra saksøkeren til saksøkte. Et enstemmig utvalg kom til at det var grunn til å stille seg kritisk til dommerens opptreden. Utvalget kunne ikke se at det forelå feil ved lovanvendelsen eller saksbehandlingen som gjorde vedtaket ugyldig. Under dissens (3-2) kom utvalgets flertall til at terskelen for kritikk ikke var overskredet. Ved vurderingen så flertallet blant annet hen til dommerens redegjørelse og utvalgets tidligere praksis i sammenlignbare saker. Utvalgets mindretall kunne ikke se at det forelå nye opplysninger i saken som ga grunnlag for å endre utvalgets vedtak. Mindretallet var fortsatt av den oppfatning at terskelen for å gi dommeren kritikk var overskredet.

Etter dette ble utvalgets tidligere vedtak omgjort, slik at det ikke ble funnet å være grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor dommeren.

Sak 14-015: Saksbehandling. Ikke disiplinærtiltak. Avvisning.

Klagen knytter seg til et konkursbo som innklagede dommer behandlet i tingretten. Tilsynsrådet la til grunn at klager er direkte berørt av de forhold som klagen gjelder i kraft av å være styreleder i det konkursrammede selskap, og at han derfor har klagerett. Klagen er tredelt. Det første klagepunktet relaterer seg til at dommeren ikke skal ha fulgt opp konkursloven § 121. Bostyrer leverte ikke to årsredegjørelser innen fristen, og klager mener dommeren skulle ha purret på disse. Tilsynsutvalget anså manglende purring som et løpende forhold, og klagen var derfor rettidig for begge forholdene. Tilsynsutvalget fant at det i dette boet har vært løpende kontakt mellom bobestyrer og retten bl.a. gjennom prosesser som er initiert av klager. Store deler av bobehandlingen synes derfor å være belyst. Manglende oppfølging av bostyrers innsendelse av årsredegjørelser kan medføre at uheldige forhold ikke avdekkes tidlig nok. Tilsynsutvalget kunne likevel ikke se at manglende oppfølging av bostyrer på dette punkt alene kan anses for å være brudd på god dommerskikk.

Det andre klagepunktet relaterte seg til at innklagede ikke skal ha sørget for at saken er tilstrekkelig opplyst, ved å pålegge bostyrer å imøtekomme fremsatte provokasjoner. Denne del av klagen er gjenstand for anke og kan ikke prøves av Tilsynsutvalget. Det siste klagepunktet var at retten ikke har avsagt kjennelse som avgjør spørsmål om bostyrers habilitet. Tilsynsutvalget fant ikke grunn til å kritisere dommeren for sendretktighet i behandlingen av dette spørsmålet. Tidsbruken skyldtes i det vesentlige innspill fra klager.

Sak 14-016 og 14-017: Dommeradferd, forening av klagesaker, ikke disiplinærreaksjon.

To klager mot samme tingrettsdommer ble behandlet samlet. En part og et vitne sendte selvstendige klager. Begge klagen gjaldt dommeradferd under hovedforhandling i samme foreldretvist, og klagesakene ble forent til felles behandling.

Anførslene gjaldt dommerens opptreden i retten, og det ble i klagen beskrevet at dommeren hadde opptrådt forutinntatt ovenfor begge klagerne, at dommeren var partisk og han kom med uttalelser på en useriøs og nedlatende måte.

Innklagede bestred klagerens anførsler, og anførte at den prosessedelsen han utøvet var nødvendig. Ingen av de øvrige aktørene kunne slutte seg til klagerens beskrivelser av dommerens opptreden, selv om de bekreftet at partens boforhold og spørsmål om flytting var et tema under hovedforhandlingen. Det fremgår imidlertid av disse uttalelsene at partens selvstendighet i forhold til sine foreldre var et sentralt tema i foreldretvisten. Utvalget uttalte at dommeren har ansvar for å sørge for sakens opplysning i en sak etter barneloven. Parter og andre engasjerte personer må innenfor saklige rammer tåle at det blir stilt kritiske spørsmål omkring forhold som angår organisering i tilknytning til alternativt bosted for barnet. Utvalget ser ikke holdepunkter for annet enn at dommeren stilte spørsmål som sakens faktum foranlediget, og at han har holdt seg godt innenfor rammen for nødvendig prosessedelse.

Tilsynsutvalget tilføyde at det ikke er ønskelig at parter eller vitner føler seg partisk og krenkende behandlet i et rettsmøte. Innklagede har påpekt at saken var preget av et høyt konfliktnivå, noe utvalget la til grunn. Dette antas å ha farget klagerens opplevelser. Tilsynsutvalget kan ikke basere sin vurdering av dommerens opptreden på angitte subjektive opplevelser uten bevismessig dekning, men må forholde seg til objektive og beviste fakta. Ut i fra det som fremgikk av uttalelsene fra øvrige aktører, er klagerne de eneste som oppfattet dommerens opptreden utilbørlig. Tilsynsutvalget fant ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommeren.

Sak 14-023: Delvis avvisning, ikke disiplinærreaksjon.

Klage på sorenskriver. Deler av klagen ble avvist fordi den var for sent fremsatt, delvis på grunn av oversittelse av ettårsfristen i domstoloven § 237 fjerde ledd, og delvis på grunn av oversittelse av tremånedersfristen. De deler av klagen som gjaldt forhold som kan påankes ble også avvist fra behandling, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd. Klager anførte at sorenskriveren trenerer saker hvor klager er involvert. Tilsynsutvalget fant ikke at det var påvist slike forhold som var anført i klagen.

Sak 14-027: Dommeratferd. Saksbehandling. Delvis avvisning. Ikke disiplinærtiltak.

Klagen knytter seg til behandlingen av sak om samvær og foreldreansvar. Klager var part og innklagede var dommer i saken. Klagen gjaldt i grove trekk innklagedes prosessledelse og bevisavskjæring. Klagen ble avvist for denne del da dette er forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning, og som Tilsynsutvalget derfor ikke har anledning til å prøve. I tillegg var det klaget over dommeratferd i forhold til behandling av vitner og klager. Klager anførte at dommeren hadde opptrådt partisk, uhøflig, krenkende og bryskt under hovedforhandlingen. Tilsynsutvalget fant ikke disse forhold sannsynliggjort, og fant ikke grunnlag for å anvende disiplinærtiltak ovenfor innklagede. Etter Tilsynsutvalgets syn vil parter i slike saker ofte oppleve en dommer som partisk og streng, der avgjørelser og prosessledelse går en selv i mot. En dommer vil også ved enkelte anledninger måtte opptre bestemt der dette er nødvendig for å få saken rett opplyst og behandlet innenfor forsvarlige rammer.

Sak 14-028: Dommeratferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klage på tingrettsdommer fra prosessfullmektig i en tvistesak. Klagen gjaldt innholdet i et brev fra dommeren der prosessfullmektigen ble bedt om å rette stevningen for å oppfylle tvistelovens krav. Klageren anførte at brevet var krenkende og stigmatiserende. Blant annet oppfattet klageren en formulering om at retten og motparten måtte "gjette" seg til hva som ble påberopt som nedverdiggende og uakseptabelt.

Tilsynsutvalget vurderte dommerens brev, men kunne ikke se at dommeren hadde overtrådt grensen for hva som er akseptabelt å skrive i et slikt brev. Det ligger i veiledningsansvaret å påpeke hva som mangler ved stevningen, og det var ikke grunnlag for å konstatere at dommerens hadde uttrykt seg nedlatende eller uakseptabelt. Utvalget påpekte at dommeren ideelt sett kanskje kunne ha valgt et annet ord enn "gjette" og dermed formulert seg litt annerledes. Formuleringene var imidlertid klart innenfor det akseptable og ikke i strid med god dommerskikk.

Det var derved ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

Sak 14-032: Dommerskikk, delvis avvisning, ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klagen gjaldt dommeradferd under hovedforhandlingen i en tvistesak mellom klager og hans svoger. Svogeren satt i uskiftet bo etter klagers søster. Tvisten mellom klager og hans svoger var grunnet i et hussalg knyttet til booppgjøret etter klagers mor.

Tilsynsutvalget avviste klagen i den utstrekning den gjaldt forhold som kunne danne grunnlag for anke. Tilsynsutvalget fant det ikke sannsynliggjort at dommeren opptrådte aggressivt eller utidig under hovedforhandlingen, og det ble vist til at ingen av prosessfullmektigene hadde noe å bemerke til dommerens oppførsel i hovedforhandlingen.

Utvalget fant heller ikke at dommerens manglende inngripen overfor motpartens barn var kritikkverdig. En dommer bør normalt gripe inn dersom de som er til stede i en rettssak forstyrrer forhandlingene eller motparten, men dette er en avveining som dommeren må foreta ut fra situasjonen i den aktuelle saken. Det må påvises klanderverdig passivitet ut over en viss terskel for at Tilsynsutvalget skal reagere med disiplinærtiltak. Utvalget fant ikke grunnlag for å konstatere at dommeren i dette tilfellet handlet kritikkverdig, og det var derved ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

Sak 14-036: Dommeratferd. Saksbehandling. Lang saksbehandlingstid. Delvis avvisning. Ikke disiplinærtiltak.

Klagen knytter seg til behandlingen av sak i jordskifteretten som gjaldt krav om rettsutgreiing for avklaring av rettigheter til en eiendom klager eide. Innklagede er jordskifterettsleder og behandlet saken. På klagetidspunktet var det gått ett år og syv måneder siden kravet ble fremsatt. Klager anførte at domstolen enda ikke hadde foretatt seg noe og klaget over lang saksbehandlingstid. Tilsynsutvalget kunne ikke se at innklagede kunne lastes for lang

saksbehandlingstid i den aktuelle saken, og la vekt på at innklagede hadde arbeidet aktivt for å redusere restanser og saksbehandlingstid etter han ble leder av domstolen.

I tillegg ble det klaget på innklagedes opptreden i media. Opptredenen i media hadde ikke direkte sammenheng med klagers sak, og Tilsynsutvalget fant ikke dette forholdet kritikkverdigg. Tilsynsutvalget fant at klage over saksbehandlingen for øvrig er forhold som kan brukes som ankegrunn og som utvalget derfor ikke kan vurdere. Tilsynsutvalget kunne ikke se at anførsler om at rettsmøte var dårlig forberedt og at partenes plassering forsterket en kunstig konflikt var sannsynliggjort.

Sak 14-037 og 14-065: Dommeratferd. Delvis avvisning. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klager fra prosessfullmektig og vitne i en foreldretvist ble behandlet samlet.

Vitnet anførte at tingrettsdommeren ikke ivaretok vitnet på en god måte da hun avga forklaring under hovedforhandlingen. Ifølge vitnet var dommeren var kort, sur og til tider uhøflig. Prosessfullmektigen anførte at dommerens opptreden under hovedforhandlingen overfor saksøkeren, hans prosessfullmektig og vitner var utilbørlig, usaklig, uprofesjonelt, uhøflig og svært ubehagelig. Dommerens opptreden ble også anført å være uheldig under to saksforberedende rettsmøter.

Etter Tilsynsutvalgets vurdering var det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at dommerens opptreden under hovedforhandlingen hadde vært slik som beskrevet av klagerne. De øvrige profesjonelle aktørene i saken hadde uttalt at de ikke hadde registrert eller kunne huske at dommeren hadde opptrådt slik at det var grunnlag for kritikk. Andre holdepunkter enn klagerens påstander forelå ikke. Det var derved ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak. De deler av prosessfullmektigens klage som gjaldt dommerens atferd i saksforberedende rettsmøter ble avvist som for sent framsatt.

Sak 14-039: Dommeratferd og sen saksbehandling. Kritikk.

Klage fra saksøkeren i en konkurssak. Klagen gjaldt ansvarlig dommeres håndtering av saken fra konkursbegjæring kom inn til tingretten til konkurs ble åpnet fem og en halv måned senere.

Klageren anførte at håndteringen av saken ikke var i tråd med god dommerskikk og viste til at dommeren rettsstridig ga en rekke uformelle og ubegrunnede beslutninger om utsettelse basert på saksøktes ord. Ifølge klageren ga dommeren nye utsettelse på tross av at saksøkte gjentatte ganger brøt lovnader gitt retten. Klageren anførte at dommeren gjennom dette bidro til å legitimere ulovlig drift hos saksøkte og til vesentlig økning av konkursrekvidentenes tap eller fare for tap. Videre anførte klageren at dommeren var passiv både når det gjaldt å opplyse saksforholdet utover saksøktes lovnader og å ta stilling til konkursbegjæringen.

Tilsynsutvalget viste til at dommerens saksstyring i liten grad hadde vært synlig for klageren gjennom prosessen. Dommerens beslutning om å utsette behandlingen ved å stille saken i bero ble ikke meddelt noen av partene. Utvalget fant det også høyst uklart hva som ligger i en slik beslutning og hvilken konsekvens den ville ha fått om ikke klageren hadde fulgt opp saken overfor sorenskriveren. Klagerens protester mot ytterligere utsettelse burde ha medført at dommeren brakte saken tilbake i formelle former. Tilsynsutvalget fant at det var i strid med god dommerskikk at konkursbegjæringen over lang tid og i en uryddig prosess ble liggende uten noen realitetsbehandling. Utvalget fant grunn til å reagere med disiplinærtiltak i form av kritikk.

Sak 14-040: Dommeradferd. Saksbehandling. Delvis avvisning. Ikke disiplinærtiltak.

Klagen knytter seg til behandlingen av tre forskjellige saker som innklagede dommerfullmektig i tingretten hadde til behandling. Klager hevder generelt at dommerfullmektigen skal ha en forutinntatt antipati mot ham som kom til uttrykk i opptreden og avgjørelser. Klager, som er advokat, var part i den første saken og prosessfullmektig i de to siste sakene. I klagen som knytter seg til sak om gjeldsordning, anfører klager at innklagede har opptrådt uvennlig ovenfor han og fastsatt et for høyt fratrekk for husleie hos skyldneren. Anførselene begrunnes ikke nærmere og fastsettelsen er påanket. Dette er således et forhold Tilsynsutvalget ikke kan vurdere og klagen blir på dette punkt å avvise. Når det gjelder innklagedes behandling av den andre saken, en sak om bruksrett til en fast eiendom, anfører klager at innklagede avbrøt han straks han hadde fått ordet. Da han prøvde å fortsette ba innklagede han om å holde kjeft. Tilsynsutvalget kom til at innklagede, som en følge av klagers manglende respekt for hennes inngripen, ble så provosert at det rant over for henne og at hun kom med et upassende utbrudd om at klager nå

må holde kjeft. Utbruddet sett i sammenheng med den forutgående provokasjon medfører ikke reaksjon i form av kritikk. Tilsynsutvalget la vekt på at innklagede umiddelbart etterpå beklaget utbruddet. Siste del av klagen knytter seg til innklagedes håndtering av sak som gjaldt mangel ved fast eiendom. Klager anfører at innklagede hadde en oppfarende adferd, krevde begrunnelse for å oppnevne meddommere, brøt av diskusjon om vitneførsel og virket forutinntatt. Påstandene er ikke underbygget nærmere og Tilsynsutvalget kan vanskelig se at innklagedes handlemåte uansett overskrider rammene for god dommeradferd.

Sak 14-050: Dommeratferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klage fra saksøkeren i sak om tvangssalg av seksjon i et sameie. Tilsynsutvalget har tidligere behandlet en klage fra samme klager for dommerens opptreden i det samme sakskomplekset (sak 12/14). Den nye klagen gjaldt forhold som fant sted etter at det første klagen var framsatt.

Klageren anførte at dommeren opptrådte i strid med kravet til effektivitet da han unnlot å oppnevne medhjelper etter at tvangssalg var besluttet, at dommeren insinuerte at klageren løy, at dommerens pålegg om retting av begjæringen om tvangssalg og varsel om rettergangsbot var uttrykk for en hevnaaksjon samt at dommerens brev til de saksøkte prosessfullmektig inneholdt kritikkverdige uttalelser og gjengivelser.

På bakgrunn av dommerens redegjørelse kunne ikke Tilsynsutvalget se at det var kritikkverdig at dommeren ventet med å oppnevne medhjelper. Utvalget fant ikke grunnlag for å konkludere med at pålegget om retting eller varselet om rettergangsbot var begrunnet i hevnmotiver hos dommeren. Utvalget kunne heller ikke se at dommerens uttalelser i brev og e-post var av en slik karakter at det var kritikkverdig. Det var derved ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

Sak 14-056: Dommeratferd. Klagen avvist som for sent framsatt.

Klage fra et vitne i en foreldretvist. Klageren mente at dommeren hadde opptrådt i strid med god dommerskikk under hennes vitneforklaring under hovedforhandlingen. Hun opplevde blant annet at hun ble utsatt for uvilje og fiendtlighet, og at utspørringen ikke var preget av verdighet.

Klagen var inngitt nesten fem måneder etter at forholdet fant sted. Tilsynsutvalget vurderte om det var grunnlag for å ta klagen til behandling selv om klagefristen på tre måneder var oversittet. Utvalget kom etter en samlet vurdering til at det ikke var grunnlag for å realitetsbehandle klagen. I vurderingen la Tilsynsutvalget blant annet vekt på at klageren ikke hadde gitt noen rimelig grunn for å oversitte klagefristen. Utvalget la også vekt på at opplysningene i saken, herunder uttalelser innhentet fra prosessfullmektigene og protokollføreren, ikke var en slik art at utvalget av den grunn burde ta klagen til behandling.

Tilsynsutvalget bemerket at innklagede dommer i sin uttalelse til utvalget hadde karakterisert klageren og hennes uttalelser med uttrykk som "direkte sjikanøs og ondsinnet", "blank løgn" og "direkte tøv". Utvalget viste til at det i flere tidligere saker har reagert på dommerens måte å uttale seg om de personer som har klaget ham inn, og at utvalget vil vurdere om uttalelsene er av en slik karakter at det er grunnlag for å reise egen sak.

Sak 14-057: Sen saksbehandling. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klager var selvprosederende i sak om overprøving av Trygderettens kjennelse, og klagen var rettet mot rettens leder. Dom ble avsagt tre måneder etter hovedforhandling.

Lang saksbehandlingstid frem til domsavsigelsen kan etter omstendighetene utgjøre en saksbehandlingsfeil som kan benyttes som ankegrunn etter rettspleielovgivningen. I samsvar med tidligere avgjørelser la utvalget legger til grunn at reglene i tvisteloven § 11-6 ikke er til hinder for at utvalget kan vurdere sen saksbehandling i relasjon til normene for god dommerskikk.

Utvalget uttalte at den tid det tok fra avsluttet hovedforhandling og til dom ble avsagt, objektivt sett var for lang. Utvalget påpekte at når det er skapt en klar forventning hos partene om når dommen vil bli avsagt, er det viktig at dommeren også tilstreber å overholde dette tidspunktet. Når det oppstår vesentlige avvik i forhold til det som tidligere er opplyst, bør dommeren på en klar måte gi partene informasjon om dette. Så langt det er mulig bør partene også opplyses om nytt forventet tidspunkt for domsavsigelsen.

Etter utvalgets syn var dommerens mangelfulle informasjon til klageren i denne saken samlet sett svært uheldig, men ikke over terskelen for kritikk. Utvalget la vekt på at det ikke var sannsynliggjort at den lange saksbehandlingstiden skyldtes sendretthet hos dommeren, og at dommeren hadde besvart klagerens henvendelser og informert henne om årsakene til forsinkelsene. Utvalget fant ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor lagdommeren.

Sak 14-068: Dommeradferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klageren anførte at dommeren opptrådte ærekrenkende og respektløst under hovedforhandlingen i en barnevernssak. Hun viste til at dommeren besluttet å begrense hovedforhandlingens lengde og avskjære bevis. Dommerens beslutninger er forhold som kan brukes som grunnlag for anke, men utvalget kan vurdere dommerens opptreden i forbindelse med de beslutningene som ble tatt. Utvalget bemerket at en dommer under rettsforhandlingene bør utvise forsiktighet med å referere til privat kontakt med advokatene. Utvalget påpekte videre at det er svært viktig at en dommer er bevisst på hva han uttaler om bevisførselen og det mulige utfallet av saken under hovedforhandlingen. Slike uttalelser kan lett misforstås av parter som er i sårbar situasjon, og kan bidra til at tilliten til dommeren blir redusert.

Tilsynsutvalget vurderte også en anførsel om at dommeren sovnet under rettsforhandlingen. Dersom dommeren hadde sovnet, kunne partene ha brukt dette som ankegrunn og begjært dommen opphevet på grunn av saksbehandlingsfeil. Dette er imidlertid også et forhold som berører dommerens respekt for partene og dermed tilliten til dommeren og hans ledelse av rettsforhandlingene, og dermed noe utvalget kan vurdere. Utvalget fant det ikke sannsynliggjort at dommeren sovnet under hovedforhandlingen, men la til grunn at han på et tidspunkt ble trøtt og opptrådte slik at det ble skapt bekymring for om han sovnet i retten. Tilsynsutvalget kom til at dommerens opptreden i denne saken ikke oversteg terskelen for disiplinærtiltak. Utvalget påpekte at det er svært viktig for partene i en rettssak, og for tilliten til domstolene, at dommeren er våken og konsentrert i retten og viser at han følger med og hører på det partene har å si. Dersom dommeren blir så trøtt at han må lukke øynene eller støtte hodet i håndflaten, bør han ta en pause slik at det ikke blir skapt inntrykk av at dommeren ikke er konsentrert om eller interessert i saken.

Tilsynsutvalget fant ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak.

Sak 14-075: Dommeradferd. Ikke grunnlag for disiplinærtiltak.

Klagen var rettet mot rettens administrator. Klager var hørselshemmet, og det var to skrivetolker til stede under hovedforhandlingen. Utvalget fant det ikke sannsynliggjort at dommeren hadde kommet med krenkende utsagt eller på annen måte opptrådt klanderverdig. Utvalget fant ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak.

Sak 14-081: Dommeradferd, gjentakende forhold, advarsel.

Tilsynsutvalget tok en henvendelse fra et advokatkontor til behandling som disiplinærsak etter eget tiltak, i henhold til domstoloven § 237 tredje og fjerde ledd. Saken gjaldt sorenskriverens uttalelser i en kjennelse han hadde avsagt. Uttalelsen som var inntatt i kjennelsen var i sin ordlyd tilnærmet lik en tidligere kjennelse sorenskriveren hadde avsagt og som utvalget hadde vurdert i en tidligere disiplinærsak hvor han ble gitt advarsel. Utvalget fant at sorenskriveren bevisst hadde valgt ikke å respektere Tilsynsutvalgets avgjørelse. Tilsynsutvalget uttalte at de ser svært alvorlig på at en dommer på denne måten viser manglende respekt for utvalgets avgjørelser, og fant grunn til å meddele ham en ny advarsel. Utvalget uttalte seg om sin adgang til å behandle saken; både relatert til å ta saken opp av eget tiltak og relatert til dommeres vern mot mortifikasjon og straff.

De etiske prinsippene for dommeratferd har som formål å fremme at dommerne opptre på en måte som skaper tillit til domstolene og deres avgjørelser. Prinsippene skal også tjene til opplysning om hva som er god dommerskikk. Disse etiske prinsippene for dommeratferd er vedtatt av henholdsvis Den norske Dommerforening, Teknas etatsforening for jordskifterettene og Domstoladministrasjonen, og er utarbeidet i samarbeid mellom disse. Prinsippene gjelder for alle fagdommere i de alminnelige domstolene og i jordskiftedomstolene, både i og utenfor den dømmende virksomhet.

1. Grunnleggende krav

En dommer skal opptre i samsvar med loven, rettsordenen og god dommerskikk, og slik at han eller hun gjennom sin atferd fremmer den alminnelige tillit til domstolene.

2. Uavhengighet

En dommer skal utøve dommergjerningen uavhengig av utenrettslig påvirkning fra offentlige eller private interesser.

3. Upartiskhet

En dommer skal være og framtre som upartisk og opptre slik at det ikke med rimelighet kan stilles spørsmål ved dommerens nøytralitet. En dommer må ikke gi uttrykk for forhåndsstandpunkt i saker han eller hun har under behandling eller som det er nærliggende at dommeren kan få til behandling. En dommer skal utøve dommergjerningen uten forutinntatte holdninger. Dommeren skal aktivt legge forholdene til rette for minnelige løsninger, men partene skal ikke utsettes for press til å inngå forlik.

4. Integritet

En dommer skal opptre på en måte som ikke er egnet til å skade den alminnelige tilliten til domstolens eller dommerstandens anseelse. En dommer skal ikke for seg selv eller andre motta gaver eller andre fordeler som kan settes i forbindelse med utøvelsen av dommergjerningen.

5. Likebehandling

En dommer skal ivareta hensynet til likebehandling av parter og øvrige aktører som opptre for domstolen. En dommer skal bygge på saklige hensyn ved tildeling av oppdrag for domstolen.

6. Korrekt opptreden

En dommer skal holde en saklig tone og opptre verdig og korrekt overfor alle som dommeren har med å gjøre i embetsutøvelsen. Dommeren skal påse at meddommere deltar som fullverdige medlemmer av retten. Dommeren skal vise respekt for de oppgavene advokater og representanter for påtalemyndigheten har i rettspleien. En advokat skal ikke identifiseres med sin klient.

7. Utforming av rettslige avgjørelser

Ved utformingen av rettens avgjørelser må dommeren vise tilbørlig respekt overfor alle involverte så langt det er forenlig med kravet til en dekkende begrunnelse.

8. Diskresjon

En dommer skal – foruten å overholde lovbestemt taushetsplikt – utvise diskresjon om sensitive forhold som dommeren får kjennskap til i sitt virke og skal ikke bruke slik informasjon til noe formål som ligger utenfor dommergjerningen. En dommer skal utad bevare taushet om rettens rådslagning og stemmegivning for lukkede dører. En dommer skal ikke meddele avgjørelsen før den er avsagt.

9. Kompetanse

En dommer skal vedlikeholde og forbedre sine faglige kunnskaper og ferdigheter.

10. Effektivitet

En dommer skal utføre sin dommergjerning effektivt og med rimelig hurtighet, så langt det er forenlig med kravene til forsvarlig saksbehandling og faglig kvalitet. Når det oppstår forsinkelser av betydning, skal de partene som er berørt underrettes om dette.

11. Ytringer m.m.

En dommer har som enhver annen ytringsfrihet, religionsfrihet og organisasjonsfrihet, men en dommer skal ved utøvelsen av slike rettigheter ta hensyn til dommerembetets verdighet og domstolens upartiskhet, nøytralitet og uavhengighet. En dommer bør utvise forsiktighet ved omtale av saker som er under behandling i domstolene, og av egne rettsavgjørelser.

12. Dommerens forhold til media

En dommer skal vise respekt for medias oppgaver, herunder med å gi offentligheten informasjon om saker som behandles i domstolene.

13. Dommerens forhold utenfor tjenesten

En dommer skal også utenfor tjenesten opptre slik at atferden ikke er egnet til å skade respekten for eller tilliten til domstolene. En dommer må ikke gjøre bruk av dommertittelen når slik bruk kan oppfattes som en sammenblanding av roller eller hvor det for øvrig ikke er saklig grunn til det. En dommer må vise forsiktighet med å gi råd eller på annen måte engasjere seg i andres rettstvister.

14. Fratrådte dommere

En fratrådt dommer bør unngå atferd som kan oppfattes som uheldig utnyttelse av dommertittelen.

15. Inngrepsansvar

En dommer som blir kjent med overtredelser av disse etiske prinsipper begått av en kollega, bør ta dette opp på en passende måte, og gripe inn dersom overtredelsen er vesentlig.

1. oktober 2010

Sekretariat:
Domstoladministrasjonen
Postboks 5678 Sluppen
7485 Trondheim

Telefon: + 47 73 56 70 00
E-post: tilsynsutvalget@domstol.no

Ytterligere informasjon om Tilsynsutvalget for dommere er tilgjengelig på www.domstol.no/tilsynsutvalget.